

II

(Oznámenia)

OZNÁMENIA INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ
ÚNIE

EURÓPSKA KOMISIA

OZNÁMENIE KOMISIE

Usmernenia EÚ pre postupné obnovenie služieb v oblasti cestovného ruchu a pre zdravotné protokoly v ubytovacích a stravovacích zariadeniach – COVID-19

(2020/C 169/01)

I. Úvod

1. Komisia v spolupráci s predsedom Európskej rady 15. apríla 2020 predložila spoločný európsky plán ⁽¹⁾ na postupné rušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19. Stanovujú sa v ňom kritériá a odporúčania pre členské štáty týkajúce sa podmienok na zrušenie opatrení a obnovenie voľného pohybu. Opatrenia by mali byť postupné, s potrebou obmedzenia fyzického kontaktu a dodržiavania opatrení zameraných na predchádzanie infekciám, ako aj opatrení kontroly, ktoré zohrávajú kľúčovú úlohu.
2. Keďže situácia v oblasti verejného zdravia sa začína zlepšovať, členské štáty uvažujú o zrušení „reštriktívnych opatrení spoločenstva“. Tým sa pripraví bezpečné zmiernenie preventívnych a ochranných opatrení, a to najmä plošných obmedzení cestovania.
3. S postupným rušením obmedzení týkajúcich sa cestovania sa očakáva, že občania začnú postupne podnikáť cesty v rámci vlastnej krajiny a v rámci EÚ.
4. Príliš rýchle zrušenie opatrení by mohlo spôsobiť náhly opätovný nárast výskytu infekcií. Pokiaľ nebude k dispozícii očkovacia látka, je potrebné na potreby a výhody cestovania a cestovného ruchu nazerať so zreteľom na riziko možného náhleho opätovného nárastu výskytu prípadov, ktorý by si mohol vyžadovať opätovné zavedenie opatrení na obmedzenie pohybu.
5. Vzhľadom na to, že zákaz vychádzania sa zmierňuje, starostlivo treba zvážiť zachovanie opatrení obmedzenia fyzického kontaktu, aby bolo možné zaistiť bezpečné obnovenie činností v oblasti cestovného ruchu, ktorý so sebou automaticky prináša stretávanie sa ľudí z rozličných zemepisných oblastí.
6. Kľúčovou prioritou je naďalej zdravie občanov vrátane pracovníkov v cestovnom ruchu a turistov.
7. V usmernení sa stanovuje spoločný cieľ a nediskriminačný rámec pre občanov, verejné orgány, podniky a zainteresované strany pôsobiace v odvetví cestovného ruchu v záujme postupného obnovenia služieb v tejto oblasti.
8. V usmernení sa stanovujú kritériá a zásady bezpečnej a postupnej obnovy činností v oblasti cestovného ruchu a pre prípravu zdravotných protokolov pre ubytovacie a stravovacie zariadenia.

⁽¹⁾ Európska komisia (EK). Spoločný európsky plán na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2020.126.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2020:126:TOC.

9. Usmernenie vychádza z odporúčaní Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) ⁽⁷⁾. Vychádza zo spoločného európskeho plánu na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19 a malo by sa vykonávať spolu s ním ⁽⁸⁾. Vykladať by sa malo v spojení s usmerneniami Komisie o obmedzení ciest, ktoré nie sú nevyhnutné ⁽⁹⁾, o uplatňovaní voľného pohybu pracovníkov ⁽⁹⁾, o opatreniach v oblasti riadenia hraníc ⁽⁶⁾, o cestujúcich a ďalších osobách na palube lodí ⁽⁷⁾, o postupnom obnovení dopravných služieb ⁽⁸⁾ a takisto s oznámením o postupnom a koordinovanom prístupe k obnoveniu slobody pohybu a rušeniu kontrol na vnútorných hraniciach ⁽⁹⁾. Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) uverejnila všeobecné opatrenia týkajúce sa bezpečnosti zdravia pri práci, pokiaľ ide o návrat na pracoviská ⁽¹⁰⁾.

II. Zásady bezpečnej a postupnej obnovy činností v oblasti cestovného ruchu

10. Členské štáty by mali pri rozhodovaní o možnom zmiernení prísnych opatrení spoločenstva ⁽¹¹⁾, ktoré umožnia obnovenie činností v oblasti cestovného ruchu, starostlivo zvážiť tieto kritériá:

10.i) *Výskyt prípadov COVID-19 poklesol na nízku úroveň*

Hlavným predpokladom uvoľnenia reštriktívnych opatrení spoločenstva zavedených v boji proti šíreniu COVID-19 a obnovenia činností v oblasti cestovného ruchu sú epidemiologické dôkazy o tom, že šírenie choroby sa výrazne znížilo a počas súvislého obdobia stabilizovalo, pričom sa so zvýšeným počtom turistov pravdepodobne nebude zvyšovať.

10.ii) *Zdravotný systém má dostatočnú kapacitu*

Musí byť k dispozícii dostatočná kapacita systému zdravotnej starostlivosti pre miestnych obyvateľov a turistov, aby v prípade náhleho zvýšenia výskytu nákazy neboli služby primárnej, nemocničnej a intenzívnej starostlivosti preťažené. Toto bude mať mimoriadny význam na regionálnej úrovni pre oblasti s dominantným cestovným ruchom, ktoré môžu očakávať vyššie počty návštevníkov, ako sú strediská cestovného ruchu, oblasti blízko pláží, pamätihodností atď., ktoré nemusia byť nevyhnutne v blízkosti infraštruktúry zdravotnej starostlivosti. Odľahlé turistické oblasti môžu disponovať obmedzenými službami zdravotnej starostlivosti, čo si môže v prípade, že možno očakávať značné dodatočné množstvo návštevníkov, vyžadovať zavedenie doplnkových mechanizmov reakcie, ako sú napríklad lekárske evakuačné lety atď. V tejto súvislosti by sa mali uplatňovať usmernenia pre cezhraničnú zdravotnú starostlivosť pri prípadoch COVID-19 ⁽¹²⁾. Okrem toho by členské štáty, ktorých štátni príslušníci alebo osoby s pobytom sa nakazia počas prítomnosti v inom členskom štáte, mali uľahčovať repatriáciu týchto osôb.

10.iii) *Je zavedený spoľahlivý dohľad a prebieha podrobné monitorovanie*

Pred uvoľnením opatrení vrátane obnovenia cestovného ruchu musia mať členské štáty zavedené systémy, ktoré umožnia monitorovať zmeny v ukazovateľoch kapacity zdravotníckych služieb a reagovať na ne.

Zvýšená kapacita dohľadu a monitorovania na miestnej úrovni je potrebná na to, aby sa zabránilo zavlečeniu vírusu prostredníctvom cestujúcich do turistických regiónov, ako aj šíreniu z miestneho obyvateľstva na turistov, a to v súlade s uplatniteľnými právnymi predpismi v oblasti ochrany údajov.

⁽⁷⁾ Vyhlásenie o vylúčení zodpovednosti: Toto usmernenie poskytuje úvahy z hľadiska verejného zdravia týkajúce sa prevencie a kontroly COVID-19 pre odvetvie cestovného ruchu. Zahŕňa úvahy určené zákazníkom v období pred ich pobytom, počas pobytu a po pobyte na danom mieste ubytovania, ktoré sú určené aj pracovníkom, a tiež zákazníkom počas návštev reštaurácií, kaviarní alebo barov v súvislosti s cestovným ruchom. Nevzťahuje sa napr. na tematické alebo zábavné parky, múzeá alebo výletné lode. Toto usmernenie je v súlade s prístupom, ktorý sa odporúča zaujať v odvetví cestovného ruchu, pričom sa v ňom berú do úvahy osobitosti zariadení cestovného ruchu v celej EÚ/celom EHP.

⁽⁸⁾ Ú. v. EÚ C 126, 17.4.2020, s. 1.

⁽⁹⁾ COM(2020) 115 final, COM(2020) 148 final a C(2020) 2050 final (Ú. v. EÚ C 102I, 30.3.2020, s. 12).

⁽⁹⁾ Oznámenie Komisie – Usmernenia týkajúce sa uplatňovania voľného pohybu pracovníkov počas pandémie COVID-19, 2020/C 102 I/03.

⁽⁶⁾ C(2020) 1753 final (Ú. v. EÚ C 86I, 16.3.2020, s. 1).

⁽⁷⁾ C(2020) 3100 final (Ú. v. EÚ C 119I, 14.4.2020, s. 1).

⁽⁸⁾ C(2020) 3139.

⁽⁹⁾ C(2020) 3250.

⁽¹⁰⁾ COVID-19: NASPÄŤ NA PRACOVISKO – prispôsobenie pracovísk a ochrana pracovníkov, <https://osha.europa.eu/en/publications/covid-19-back-workplace-adapting-workplaces-and-protecting-workers/view>.

⁽¹¹⁾ Ako je opísané v rýchlom posúdení rizika Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb z 23. apríla 2020: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/rapid-risk-assessment-coronavirus-disease-2019-covid-19-pandemic-ninth-update>.

⁽¹²⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/guidelines_on_eu_emergency_assistance_in_cross-bordercooperationin_healthcare_related_to_the_covid-19_crisis.pdf.

10.iv) *Existujú kapacity na testovanie*

Kľúčovým kritériom spoločného európskeho plánu na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19 je zabezpečiť rozsiahle testovanie na zisťovanie prípadov a monitorovanie šírenia vírusu v kombinácii s vyhľadávaním kontaktov a izolačnými opatreniami na spomalenie prenosu. Nedostatok kapacít na testovanie stál na začiatku v ceste prístupom založeným na rozsiahlom populačnom skríningu. Na včasnú identifikáciu prípadov je základom rýchle testovanie a diagnostika ⁽¹³⁾. Bude dôležité zabezpečiť, aby aj turisti mali rovnaký prístup k testovaniu.

10.v) *Je zavedené vyhľadávanie kontaktov*

Vyhľadávanie kontaktov je účinným a nevyhnutným opatrením v oblasti verejného zdravia na kontrolu COVID-19. Cieľom je urýchlene identifikovať a spravovať kontakty na osoby nakazené COVID-19 s cieľom znížiť riziko ďalšieho prenosu. Takéto vyhľadávanie kontaktov musí umožňovať výmenu relevantných informácií medzi krajinami, v ktorých existuje medzinárodný cestovný ruch, vrátane pripravenosti na repatriáciu štátnych príslušníkov, ak to bude potrebné. Úzka spolupráca a koordinácia medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o vyhľadávanie kontaktov, bude takisto dôležitá, keďže sa opäť otvoria hranice. Získavanie a uchovávanie osobných údajov musí byť v súlade s príslušnými právnymi predpismi EÚ vrátane všeobecného nariadenia o ochrane údajov a smernice o súkromí a elektronických komunikáciách.

Kľúčové prvky vyhľadávania kontaktov sú podrobne opísané v nedávno vydanom usmernení Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) ⁽¹⁴⁾ apokial' ide o ochranu údajov, v usmernení týkajúcom sa aplikácií podporujúcich boj proti pandémie COVID-19 ⁽¹⁵⁾, ako aj v usmerneniach Európskeho výboru pre ochranu údajov ⁽¹⁶⁾. Komisia a členské štáty uverejnia protokol o zásadách interoperability s cieľom zabezpečiť, aby dobrovoľné schválené aplikácie na vyhľadávanie kontaktov mohli fungovať cezhranične a aby boli spoľahlivé bez ohľadu na to, kde v Európe sa ich používatelia nachádzajú.

10.vi) *Sú zavedené mechanizmy koordinácie a komunikácie*

Je nevyhnutné, aby boli zavedené mechanizmy na zabezpečenie koordinácie a komunikácie medzi orgánmi a prevádzkovateľmi pôsobiacimi v odvetví cestovného ruchu, ako aj medzi miestnymi a národnými/regionálnymi vládami v členských štátoch. Okrem toho bude nevyhnutná cezhraničná koordinácia, výmena informácií a komunikácia s použitím stanovených komunikačných kanálov všade tam, kde sa povolí cezhraničný cestovný ruch. Členské štáty by mali pred tým, než oznámia opatrenia súvisiace s obnovou cezhraničného cestovného ruchu, včas informovať ostatné členské štáty a Komisiu a mali by ich stanoviská zohľadniť. Okrem mechanizmov uvedených v sprievodnom oznámení o obnovení voľného pohybu a zrušení kontrol na vnútorných hraniciach by sa mali v súlade s ich príslušnými mandátmi využívať Výbor pre zdravotnú bezpečnosť, Poradný výbor pre cestovný ruch a ostatné existujúce koordinačné kanály pre dopravu a cestovanie.

Zásadný význam pre cestujúcich a turistov má takisto oznamovanie rizík, a to aj prostredníctvom digitálnych prostriedkov, čím sa zabezpečí, aby boli informovaní o miestnom kontexte, opatreniach, ktoré sa majú dodržiavať v prípade podozrenia na COVID-19, spôsobe prístupu k zdravotnej starostlivosti atď.

11. Upúšťanie od opatrení na zamedzenie šírenia by malo byť v prvom rade založené na vedeckých poznatkoch v oblasti verejného zdravia a v každom členskom štáte by mal byť na tento účel zavedený koordinovaný rámec. Tento koordinovaný rámec je základom pre znovuotvorenie podnikov a služieb súvisiacich s cestovným ruchom. Vzhľadom na nadchádzajúcu letnú dovolenkovú sezónu je rozhodujúce poskytovať podnikom v oblasti cestovného ruchu a turistickým destináciám kvalitné poradenstvo v oblasti verejného zdravia.

12. Na posúdenie celkového rizika opätovného otvorenia činností v oblasti cestovného ruchu je potrebné posúdiť miestnu epidemiologickú situáciu, aby sa zabránilo prenosu z turistov na miestne obyvateľstvo a naopak.

⁽¹³⁾ Doposiaľ nebol na použitie na diagnostické účely zvalidovaný a odporučený žiaden rýchly test na zistenie SARS-CoV-2.

⁽¹⁴⁾ <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

⁽¹⁵⁾ C(2020) 2523 final zo 16.4.2020.

⁽¹⁶⁾ https://edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-042020-use-location-data-and-contact-tracing_en.

13. Je potrebné zaviesť plány pripravenosti s jasnými kritériami na opätovné sprísnenie reštriktívnych opatrení v prípade potreby.
14. Odporúčania v spoločnom európskom pláne na zrušenie opatrení na zamedzenie šírenia COVID-19 zahŕňajú zásady, ktoré majú osobitný význam pre odvetvie cestovného ruchu; keď sa obnoví cestovný ruch, tieto opatrenia by sa mali dodržiavať.
15. Rušenie opatrení by malo byť postupné. Všeobecnejšie opatrenia by sa mali nahradiť cielenejšími, pričom by sa spoločnostiam a cestovnému ruchu mala umožniť postupná obnova činnosti za predpokladu, že sa zavedú primerané a účinné opatrenia na ochranu zdravia turistov a pracovníkov.
16. Návrat do zamestnania by sa mal organizovať v súlade s „usmernením EÚ pre bezpečný návrat na pracovisko“⁽¹⁷⁾, pričom prioritizované by mali byť menej ohrozené skupiny a odvetvia, ktoré môžu uľahčiť hospodársku činnosť, pri súčasnom dodržiavaní predpisov týkajúcich sa bezpečnosti a ochrany zdravia, ktoré boli zavedené v dôsledku pandémie.
17. Opatrenia na obmedzenie služieb cestovného ruchu, ako aj opatrenia týkajúce sa ochrany zdravia a prevencie, by nemali svojím rozsahom pôsobnosti či trvaním prekračovať rámec toho, čo je potrebné na ochranu verejného zdravia. Všetky opatrenia by mali byť okrem toho, že budú objektívne a primerané, riadne odôvodnené, relevantné a špecifické pre daný typ cestovného ruchu, nediskriminačné a mali by zachovávať rovnaké podmienky na jednotnom trhu.
18. ECDC v spolupráci s členskými štátmi a so Spoločným výskumným centrom vypracúva a bude priebežne aktualizovať mapu⁽¹⁸⁾ zobrazujúcu úroveň prenosu ochorenia COVID-19 na nižšej ako vnútroštátnej úrovni. Členské štáty sa vyzývajú, aby poskytli údaje a tak zabezpečili, aby bola táto mapa úplná a aktualizovaná. To prinesie výhody vo všetkých aspektoch stratégií ukončenia opatrení (otvorenie/uzavretie konkrétnych hospodárskych odvetví; hodnotenie rôznych stratégií testovania; hodnotenie účinnosti opatrení na osobnú ochranu atď.). Členské štáty sa ďalej vyzývajú, aby poskytli aktualizované údaje o dostupnej kapacite nemocníc, testovania, dohľadu a vyhľadávania kontaktov a uverejnili kritériá na zrušenie a uloženie obmedzení. Mapa prenosu a sprievodné opatrenia slúžia ako transparentný nástroj na poskytovanie informácií na úrovni EÚ, ktoré by mali využívať orgány, prevádzkovatelia dopravy a zainteresované subjekty v oblasti cestovného ruchu, ako aj občania v záujme prijímania zodpovedných individuálnych rozhodnutí, pokiaľ ide o ich dovolenkové plány.

III. Usmernenie EÚ pre zdravotné protokoly v ubytovacích a stravovacích zariadeniach

19. V tejto časti usmernenia sa navrhujú zásady, ktorými sa majú členské štáty riadiť pri navrhovaní a vykonávaní opatrení a protokolov na prevenciu a kontrolu infekcií a protokolov pre poskytovateľov ubytovacích a stravovacích služieb, ako sú hotely a iné ubytovacie a stravovacie zariadenia, s cieľom zvýšiť bezpečnosť turistických zariadení a zdravia hostí, ako aj pracovníkov.
20. Usmernenie pre zdravotné protokoly má nezáväzný charakter. Jeho cieľom je zabezpečiť súdržnosť pri príprave a vykonávaní opatrení na prevenciu a kontrolu infekcií prostredníctvom koordinovaného prístupu v rámci regiónov a členských štátov.
21. Okrem nasledujúcich odporúčaní a operatívnych úvah týkajúcich sa riadenia rizika COVID-19, ktoré vydali príslušné zdravotnícke orgány, konkrétne Svetová zdravotnícka organizácia (WHO)⁽¹⁹⁾ a Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) (príloha), sa členské štáty vyzývajú, aby toto usmernenie zohľadnili pri vypracúvaní príslušných protokolov v súlade s ich konkrétnymi vnútroštátnymi/regionálnymi/miestnymi podmienkami.

⁽¹⁷⁾ Koronavírus: EU guidance for a safe return to the workplace https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_20_729.

⁽¹⁸⁾ <https://covid-statistics.jrc.ec.europa.eu/>.

⁽¹⁹⁾ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/health-emergencies/coronavirus-covid-19/publications/2020/operational-considerations-for-covid-19-management-in-the-accommodation-sector-interim-guidance,-31-march-2020>.

22. Opatrenia v oblasti verejného zdravia v odvetví cestovného ruchu budú musieť byť v súlade so všeobecnými opatreniami, ktoré uplatňujú príslušné orgány, ako aj zohľadňovať usmernenia pre pracoviská ⁽²⁰⁾. Takéto opatrenia budú musieť byť tiež v súlade s právnymi predpismi EÚ o ochrane údajov ⁽²¹⁾.
23. Členské štáty sa vyzývajú, aby úzko spolupracovali so zainteresovanými stranami pri vypracúvaní opatrení a protokolov na prevenciu a kontrolu infekcií a zabezpečili, aby boli tieto protokoly prispôbené a úmerné veľkosti a povahe služieb, ktoré ubytovacie a stravovacie zariadenia poskytujú. Členské štáty by mali zvážiť poskytnutie podpory pri ich vykonávaní.
24. Osobitná pozornosť by sa mala venovať opatreniam a protokolom na prevenciu a kontrolu infekcií, pokiaľ ide o krátkodobé pobyty a iné typy ubytovania v rámci kolaboratívneho hospodárstva. Toto usmernenie a zásady sú v plnej miere uplatniteľné na tieto druhy ubytovacích a stravovacích služieb a akékoľvek úpravy a alternatívy k nim by v žiadnom prípade nemali ohroziť zdravie návštevníkov a zvýšiť riziko prenosu vírusu.
25. Opatrenia na ochranu zdravia hostí a pracovníkov v ubytovacích a stravovacích zariadeniach by sa mali pravidelne prehodnocovať a upravovať, a to pri zohľadnení všetkých relevantných odborných poznatkov a hľadísk, aby naďalej zodpovedali súčasnej úrovni potrieb v oblasti verejného zdravia.
26. Keďže sú k dispozícii nové a efektívnejšie riešenia, malo by sa uprednostniť ich zavádzanie a mali by sa zrušiť menej efektívne alebo zatažujúcejšie opatrenia. Mala by sa dodržiavať zásada nákladovej efektívnosti. Čiže ak existuje viacero možností na dosiahnutie tých istých účinkov, pokiaľ ide o zabezpečenie zdravia hostí a pracovníkov, mala by sa uprednostniť najmenej nákladná možnosť, predovšetkým pokiaľ ide o malé a stredné podniky (MSP).
27. Pri príprave opatrení a protokolov na prevenciu a kontrolu infekcií v ubytovacích a stravovacích zariadeniach (ďalej len „zariadenia“) sa zohľadnia nasledujúce hlavné zásady s cieľom predchádzať prenosu COVID-19 a zabezpečiť verejné zdravie:
- a) *Epidemiologická situácia*
- Predpokladom akéhokoľvek obnovenia činnosti v oblasti cestovného ruchu je to, že výskyt prípadov COVID-19 klesol na nízku úroveň, pričom boli splnené všetky ostatné kritériá podrobne opísané v oddiele II a dôkladne sa zvážilo usmernenie EÚ v oblasti bezpečnej a postupnej obnovy činností v oblasti cestovného ruchu.
- b) *Zdravie a bezpečnosť hostí a pracovníkov je kľúčovou prioritou*
- Pokiaľ ide o obnovu činnosti ubytovacích a stravovacích služieb, je nevyhnutné, aby hostia, ktorí ubytovacie a stravovacie zariadenia využívajú, ako aj pracovníci zapojení do poskytovania služieb, v maximálnej miere dodržiavali opatrenia na prevenciu prenosu infekcie a vírusu. Na opatrenia by mali byť jasne upozornení hostia aj pracovníci, a to spôsobom, ktorý je viditeľný a účinný, vrátane digitálnych prostriedkov.
- c) *Miestne opatrenia*
- Medzi miestnymi a/alebo vnútroštátnymi orgánmi verejného zdravotníctva a poskytovateľmi ubytovacích a stravovacích služieb by mala byť zavedená nepretržitá koordinácia, aby sa zabezpečilo spoločné uplatňovanie najnovších pravidiel a predpisov v danej zemepisnej oblasti a monitorovanie ich vykonávania.
- d) *Akčný plán v prípade infekcie*
- Zariadenia by mali disponovať plánom pripravenosti, ktorý by zahŕňal opatrenia, ktoré sa majú prijať v zariadení v prípade infekcie, a vzťahoval sa na obdobie od rozhodnutia o opätovnom otvorení až do 14 dní po tom, ako hostia zariadenie opustia. Všetkým zamestnancom by sa mal vždy predložiť osobitný akčný plán, v ktorom sa podrobne uvedú ich úlohy a povinnosti.

⁽²⁰⁾ Koronavírus: Usmernenie EÚ pre bezpečný návrat na pracovisko.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_20_729.

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. COVID-19: usmernenia pre pracoviská [internet]. [aktualizované 20. apríla 2020; citované 4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#See.

⁽²¹⁾ Pozri aj vyhlásenie Európskeho výboru pre ochranu údajov (EDPB), https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_state-ment_2020_processingpersonaldataandcovid-19_en.pdf.

e) *Školenia*

Všetci zamestnanci pracujúci v turistických zariadeniach by mali byť informovaní o príznakoch ochorenia COVID-19 a mali by byť oboznámení so základnými opatreniami na prevenciu a kontrolu infekcií. Zamestnanci by mali byť vyškolení v oblasti opatrení na prevenciu a kontrolu infekcií, ktoré sa majú prijať v prípade, že hostia alebo oni sami budú prejavovať príznaky zodpovedajúce ochoreniu COVID-19.

f) *Riadenie zamestnancov*

Mali by sa zväziť opatrenia, ktorými sa zníži prítomnosť zamestnancov v zariadení, ako napríklad práca z domu pre všetkých zamestnancov vykonávajúcich pracovné úlohy, ktoré môžu byť zlučiteľné s telepracou.

Mali by sa zväziť opatrenia na zníženie počtu fyzických kontaktov a skrátenie času fyzického kontaktu medzi ľuďmi v zariadení vrátane pracovných zmien, zmien v čase vydávania stravy, pri telefonovaní a využívaní elektronických komunikačných prostriedkov.

g) *Informácie pre hostí*

Hostia by mali pred príchodom, ako aj priamo v ubytovacom a stravovacom zariadení prístupným spôsobom dostať všetky potrebné informácie, a to aj digitálnymi prostriedkami, o všetkých v danom čase platných usmerneniach miestnych orgánov verejného zdravotníctva, ako aj o osobitných opatreniach, ktoré sú zavedené a majú vplyv na ich príchod, pobyt a odchod.

Hostia by pred vchodom do zariadenia mali byť informovaní prostredníctvom špecifického značenia (infografiky upravené aj pre zrakovo postihnuté osoby) o príznakoch COVID-19, čo robiť v prípade, že sa príznaky objavujú počas ich pobytu v zariadení alebo do 14 dní po odchode. Zariadenie by mohlo poskytnúť aj letáky s týmito informáciami.

Zariadenia by mali zabezpečiť, aby kontaktné údaje hostí boli dostupné v prípade potreby vyhľadávania kontaktov. Opatrenia na vyhľadávanie kontaktov by mali byť prísne obmedzené na účely boja proti pandémie COVID-19 a mali by sa zavádzať v súlade so spoločným súborom nástrojov EÚ pre mobilné aplikácie v rámci siete elektronického zdravotníctva na podporu vyhľadávania kontaktov na účely boja EÚ proti COVID-19 ⁽²²⁾ a v súlade s usmernením Komisie o aplikáciách ⁽²³⁾, čím sa zabezpečí najvyššia miera ochrany súkromia a údajov.

h) *Obmedzenie fyzického kontaktu a hygiena*

Zariadenie by malo zaviesť cieľové opatrenia na zabezpečenie toho, aby sa obmedzenie fyzického kontaktu dodržiavalo v spoločných priestoroch, v ktorých sa hostia s veľkou pravdepodobnosťou stretnú na dlhší čas (t. j. dlhšie ako 15 minút); napríklad sa môže stanoviť maximálny počet hostí v každom spoločnom priestore (t. j. v reštauráciách, kaviarňach, baroch, vo vstupných priestranstvách). Malo by sa zväziť pridelovanie časových intervalov na stravovanie alebo návštevy bazénov alebo telocviční, príp. by sa mali umožniť digitálne rezervácie takýchto časových intervalov.

Ak nie je možné v plnej miere dodržiavať obmedzenie fyzického kontaktu, mali by sa zväziť alternatívne opatrenia na ochranu hostí a pracovníkov, napríklad používanie sklenených alebo plastových priehrad, nosenie rúšok atď.

V zásade by sa mala v spoločných priestoroch celého zariadenia dodržiavať vzdialenosť 1,5 až 2 metre (s výnimkou osôb, ktoré cestujú spolu a sú ubytované v jednej izbe), doplnená o ďalšie opatrenia (napr. nosenie rúška), pokiaľ dodržanie vzdialenosti nie je možné.

V prípade vonkajších priestorov (pláží, bazénov, kaviarní, barov, reštaurácií atď.) a vonkajšej obsluhy by sa mali prijať osobitné opatrenia, ktoré umožnia obmedzenie fyzického kontaktu a uplatnenie osobitných hygienických opatrení. Na vnútorné priestory, ako napríklad kúpele a bazény, by sa tiež mali uplatňovať prísne hygienické opatrenia. Každé zariadenie by malo starostlivo zvážiť, či by nemali osobitné priestory (napr. priestory pre službu starostlivosti o deti) zostať zatvorené. Akcie väčšieho rozsahu, napríklad koncerty, by sa mali odložiť.

Osobitné opatrenia pre dopravné služby poskytované zariadením, ako napríklad kyvadlové autobusy, sa musia vykonávať v súlade s usmerneniami k postupnému obnovovaniu dopravných služieb a prepojenosti ⁽²⁴⁾.

i) *Opatrenia na prevenciu a kontrolu infekcií*

Okrem obmedzenia fyzického kontaktu sa musia zväziť osobitné opatrenia osobnej ochrany a protokoly čistenia a dezinfekcie, ktoré sa budú uplatňovať a oznámiť sa zamestnancom a hosťom.

⁽²²⁾ https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/covid-19_apps_en.pdf.

⁽²³⁾ Oznámenie Komisie – Usmernenie týkajúce sa aplikácií podporujúcich boj proti pandémie COVID-19 v súvislosti s ochranou údajov (Ú. v. EÚ C 1241, 17.4.2020, s. 1).

⁽²⁴⁾ C(2020) 3139.

Tieto opatrenia zahŕňajú:

i) Respiračné pravidlá:

Hostia a zamestnanci by mali byť informovaní o prísnych respiračných pravidlách, ktoré by mali dodržiavať (kašľať a kýchať do papierovej vreckovky alebo ohybu ruky). Zariadenia by mali zabezpečiť dostupnosť papierových vreckoviek a smetných košov.

ii) Hygiena rúk:

Hygiena rúk je základným opatrením kontroly infekcií a mala by byť oznámená hosťom a pracovníkom prostredníctvom infografiky v kľúčových priestoroch/zariadeniach (napr. pri vstupe, na toaletách, pri pokladni atď.). Zariadenia by mali zabezpečiť jednoduchý prístup k zariadeniam na umývanie rúk vybavených mydlom, jednorazovými papierovými utierkami alebo automatickými sušičkami rúk, ako aj prostriedkami na čistenie rúk na báze alkoholu.

iii) Používanie rúšok:

Používanie rúšok zo strany zamestnancov a hostí by sa malo považovať len za doplnkové opatrenie, ktoré nenahrádza hlavné preventívne opatrenia. Vhodné používanie rúšok zohráva dôležitú úlohu a hostia, ako aj zamestnanci by mali byť primeraným spôsobom poučení.

iv) Vetranie:

Odporúča sa zvýšiť frekvenciu vetrania za hodinu a buď prirodzeným alebo mechanickým vetraním, v závislosti od zariadenia, vhaňť do zariadenia maximálne množstvo vzduchu z exteriéru. Po skončení pobytu hostí sa odporúča zintenzívnené vetranie izieb počas najmenej jednej hodiny.

v) Čistenie a dezinfekcia:

Čistenie často chytaných povrchov je kľúčové (aspoň raz za deň, a ak je to možné, častejšie). Príkladmi týchto povrchov sú kľučky, stoličky a opierky kresiel, vrchné dosky stolov, vypínače svetiel, zábradlia, vodovodné kohútiky, gombíky vo výťahoch, barové pulty atď. Zamestnanci by mali byť informovaní o postupe čistenia po skončení pobytu hostí, ako aj ošetrenia čistiaceho vybavenia, nakladania s odpadom, prania a osobnej hygieny po čistení a tento postup by mali dodržiavať.

j) Možné infekcie u hostí a zamestnancov

V prípade podozrenia na prípad COVID-19 medzi hosťami alebo zamestnancami počas práce by sa mal uplatniť akčný plán opísaný v písmene d), a to podľa príslušného usmernení od ECDC (príloha) a vnútroštátnych a miestnych orgánov zdravotníctva, pokiaľ ide o:

- i) Izolačné opatrenia a opatrenia obmedzenia fyzického kontaktu, ktoré sa majú uplatňovať na potenciálne nakazenú osobu.
- ii) Postup, založený na vnútroštátnom práve, na informovanie lekárskeho zariadenia a v súvislosti s lekárskeym poradenstvom, testovaním alebo potenciálnym premiestnením do zdravotníckeho zariadenia.
- iii) Postup, založený na vnútroštátnom práve, na informovanie miestnych orgánov verejného zdravotníctva a potenciálne aktivity na vyhľadávanie kontaktov.
- iv) Potrebné postupy čistenia a dezinfekcie, ktoré sa majú vykonať.
- v) Nevyhnutnosť spolupracovať a poskytnúť všetky potrebné informácie týkajúce sa ostatných hostí alebo zamestnancov, ktorí mohli byť v kontakte s prípadom v zariadení, a to v období od dvoch dní pred objavením sa prvých príznakov a až do 14 dní potom.

28. Uvedené hlavné zásady sa zohľadňujú spolu so všeobecnými odporúčaniami Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb, ktoré sú uvedené v prílohe.

IV. Záver

29. Členské štáty sa vyzývajú, aby toto usmernenie sprístupnili príslušným orgánom na regionálnej/miestnej úrovni.

30. Zainteresované strany v oblasti cestovného ruchu, ako sú profesijné združenia a online platformy pre cestovný ruch, sa vyzývajú, aby toto usmernenie a povedomie o ňom šíрили ďalej.

31. Členské štáty sa vyzývajú, aby nepretržite spolupracovali s ECDC s cieľom zabezpečiť, aby mapa prenosu uvedená v bode 18 slúžila ako transparentný nástroj na poskytovanie informácií na úrovni EÚ, ktorý by využívali orgány, prevádzkovatelia dopravy a zainteresované strany v oblasti cestovného ruchu.
 32. Členské štáty sa vyzývajú, aby zväzili poskytnutie podpory pre ubytovacie a stravovacie zariadenia a všeobecnejšie pre zariadenia poskytujúce služby cestovného ruchu pri vykonávaní tohto usmernenia a príslušných opatrení a protokolov na prevenciu a kontrolu infekcií a monitorovali ich dodržiavanie. Na tento účel môžu členské štáty použiť vnútroštátne finančné prostriedky, ako aj finančné prostriedky EÚ.
 33. Na základe tohto usmernenia bude Komisia naďalej koordinovať úsilie s členskými štátmi, a to v záujme docielenia jednotného prístupu k preventívnym a kontrolným opatreniam a protokolom v ubytovacích a stravovacích, ako aj turistických zariadeniach v EÚ.
 34. Toto usmernenie by malo členským štátom a zainteresovaným stranám v oblasti cestovného ruchu uľahčiť vypracovanie konkrétnějších opatrení a protokolov na prevenciu a kontrolu infekcií v súlade s týmto usmernením a pri monitorovaní ich dodržiavania, čím by sa uľahčili podmienky pre podniky a zvýšila dôvera spotrebiteľov.
 35. Komisia vytvorí špecializovanú webovú stránku s interaktívnou mapou kombinujúcou informácie z členských štátov a z odvetvia cestovného ruchu vrátane informácií o vnútroštátnych alebo sektorových protokoloch a systémoch zabezpečovania súladu.
 36. Na podporu členských štátov Komisia uľahčí výmenu najlepších postupov, okrem iného prostredníctvom Poradného výboru pre cestovný ruch.
 37. Komisia bude naďalej spolupracovať s verejnými orgánmi členských štátov, zainteresovanými stranami v oblasti cestovného ruchu a medzinárodnými organizáciami s cieľom uľahčiť vykonávanie tohto usmernenia.
-

PRÍLOHA

Všeobecné odporúčania Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb určené pre odvetvie cestovného ruchu, predovšetkým pre ubytovacie a stravovacie zariadenia**Miestne opatrenia**

Opatrenia v oblasti verejného zdravia v odvetví cestovného ruchu budú musieť byť v súlade so všeobecnými opatreniami, ktoré uplatňujú miestne a vnútroštátne orgány, a zohľadňovať usmernenia pre pracoviská ⁽¹⁾. Takéto opatrenia zavedené v odvetví cestovného ruchu musia byť aspoň rovnako prísne ako odporúčania pre širokú verejnosť.

Miestne a/alebo vnútroštátne orgány verejného zdravotníctva a miesta ubytovania by navzájom mali neustále komunikovať s cieľom zabezpečiť, aby sa najaktuálnejšie pravidlá a predpisy v danej geografickej oblasti zdieľali a uplatňovali – vrátane:

- osobitných opatrení pre hostí vrátane hostí z iných krajín na získanie lekárskeho poradenstva a liečby vrátane prístupu k ambulantnej a nemocničnej starostlivosti, ak sa u nich objavia príznaky súvisiace s COVID-19,
- potrieb majiteľov miest ubytovania získať presné informácie týkajúce sa kontaktných údajov, ktoré slúžia na vyšetrovanie v oblasti verejného zdravia, ak sa prípad vyskytne na mieste ubytovania.

Oznamovanie rizík a školenia*Akčný plán*

Zariadenia by mali mať plán pripravenosti zahŕňajúci opatrenia, ktoré sa majú prijať a ktoré sa vzťahujú na tieto obdobia:

- keď sa prijme rozhodnutie o opätovnom otvorení a pred príchodom hostí. Táto fáza bude zahŕňať informovanie zamestnancov a ich odbornú prípravu, ako aj vykonávanie nevyhnutných opatrení na prevenciu infekcií v zariadení a informácie, ktoré sa majú poskytnúť hosťom pred ich príchodom,
- keď sú hostia ubytovaní v zariadeniach počnúc rezerváciou, ubytovaním sa a končiac odubytovaním sa,
- až po 14 dní po odchode hostí zo zariadenia.

Všetkým zamestnancom by sa mal predložiť osobitný akčný plán s podrobným uvedením ich úloh a povinností, ktorý by mal byť neustále k dispozícii.

Školenia a riadenie zamestnancov*Školenia:*

- Všetci zamestnanci pracujúci v turistických zariadeniach by mali byť informovaní o príznakoch ochorenia COVID-19 (napr. horúčka, kašeľ, bolesť hrdla atď.) a mali by byť oboznámení o základných opatreniach na prevenciu a kontrolu infekcií.
- Zamestnanci, ktorí samotní alebo členovia ich domácnosti sú potvrdení ako prípady ochorenia COVID-19, by počas infekčného obdobia nemali vstupovať na pracovisko, v súlade s vymedzeniami miestnych zdravotníckych orgánov, zvyčajne do ôsmich dní od začiatku príznakov v prípade miernych prípadov.
- Zamestnanci, ktorí majú príznaky zodpovedajúce ochoreniu COVID-19, by nemali vstupovať na pracovisko, mali by sa samoizolovať a malo by sa im odporučiť, aby sa riadili miestnymi usmerneniami v oblasti verejného zdravia a podľa miestnych pokynov vyhľadali lekársku pomoc, ak sa príznaky zhoršia.
- Mali by sa zväziť osobitné školenia zamestnancov o opatreniach IPC a opatreniach, ktoré sa majú prijať v prípade, ak hostia majú príznaky zodpovedajúce ochoreniu COVID-19.

Riadenie:

- Starší zamestnanci a zamestnanci s predispozičnými chronickými ochoreniami (napríklad ochorenie srdca, pľúc, imunitná nedostatočnosť, nedávna liečba rakoviny), o ktorých je známe, že sú vystavení vyššiemu riziku kritického priebehu ochorenia COVID-19, by sa podľa možnosti mali priradiť k činnostiam, pri ktorých je kontakt s hosťami limitovaný.

⁽¹⁾ Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci. COVID-19: *guidance for the workplace* (COVID-19: usmernenia pre pracoviská) [internet]. [aktualizované 20. apríla 2020; citované 4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: https://oshwiki.eu/wiki/COVID-19:_guidance_for_the_workplace#Sec.

- Mali by sa zväziť opatrenia, ktorými sa zníži počet zamestnancov v zariadení, ako napríklad práca z domu pre všetkých zamestnancov vykonávajúcich pracovné úlohy, ktoré môžu byť zlučiteľné s prácou z domu.
- Mali by sa zväziť opatrenia na zníženie počtu fyzických kontaktov a skrátenie času vystavenia sa fyzickému kontaktu medzi ľuďmi v zariadení vrátane pracovných zmien, zmien v čase vydávania stravy, pri telefonovaní a využívaní elektronických komunikačných prostriedkov.

Informácie pre hostí

- Pred príchodom do miesta ubytovania by sa hosťom mali poskytnúť informácie o aktuálnom usmernení miestnych orgánov verejného zdravotníctva a o osobitných opatreniach, ktoré sú zavedené v mieste ubytovania. Hostia by mali byť informovaní o tom, že by mali svoj pobyt odložiť, ak majú príznaky zodpovedajúce ochoreniu COVID-19, alebo ak boli v kontakte s osobou majúcou príznaky ochorenia COVID-19 alebo príznaky naznačujúce ochorenie COVID-19 počas 14 dní pred ich plánovaným pobytom.
- Pri vchode do miesta ubytovania by špecifické značenie (infografiky) alebo iné prístupné informácie vrátane prispôbených verzií pre hostí so zrakovým postihnutím mali hostí informovať o prejavoch a príznakoch COVID-19 a inštruovať ich, ako majú postupovať, ak sa u nich prejavia príznaky. Ubytovacie zariadenie môže poskytnúť aj letáčky s týmito informáciami.
- Pri odchode sa od hostí výslovne požaduje, aby miesto ubytovania okamžite informovali, ak sa u nich do 14 dní od ich odchodu objavia príznaky spojené s COVID-19, alebo ak získajú pozitívny výsledok testu na COVID-19.
- Zabezpečiť, aby pre prípad potreby vyhľadávania kontaktov boli k dispozícii kontaktné údaje hostí.

Obmedzenie fyzického kontaktu

- SARS-CoV-2 sa prenáša najmä kvapôčkovou infekciou a priamym kontaktom s infikovanými osobami, ako aj nepriamym kontaktom s kontaminovanými povrchmi alebo predmetmi v bezprostrednom okolí. Kvapôčková infekcia sa šíri do vzdialenosti približne jedného metra pri dýchaní, jedného a pol metra pri rozprávaní a dvoch metrov pri kašľaní⁽²⁾.
- Zariadenie by v súlade s najaktuálnejším usmernením malo zabezpečiť dodržiavanie obmedzenia fyzického kontaktu v spoločných priestoroch, v ktorých sa hostia budú pravdepodobne zdržiavať dlhší čas (napr. viac ako 15 minút).
- Od hostí, ktorí cestujú spolu a sú ubytovaní v jednej izbe, nie je potrebné vyžadovať dodržiavanie obmedzenia fyzického kontaktu.
- Ak obmedzenie fyzického kontaktu nemožno zaručiť, mali by sa zväziť osobitné opatrenia, aby sa zabránilo šíreniu kvapôčkovej infekcie, napríklad používanie sklenených alebo plastových priehrad v priestoroch recepcie.
- V turistických zariadeniach vrátane hotelov a reštaurácií by sa mal stanoviť maximálny povolený počet hostí pre každé zariadenie a priestor, aby sa zaručilo požadované obmedzenie fyzického kontaktu. Maximálny počet hostí by sa nemal prekročiť.
- Zábavné podujatia by sa mali odložiť alebo zrušiť, pokiaľ na nich obmedzenie fyzického kontaktu nemožno zaručiť.
- Na zabezpečenie obmedzenia fyzického kontaktu je potrebné zväziť osobitné opatrenia pre dopravné prostriedky.

Opatrenia na prevenciu a kontrolu infekcií

Podniky v odvetví cestovného ruchu vo všeobecnosti ponúkajú produkty a služby, ktoré generujú zhromaždenia ľudí v uzavretých (hotely, reštaurácie, kaviarne) a otvorených priestoroch (kempy, pláže, bazény) na dlhé časové obdobia, čím sa zvyšuje možnosť prenosu vírusu. Obmedzenie fyzického kontaktu a osobitné opatrenia na prevenciu a kontrolu infekcií (opatrenia osobnej ochrany a protokoly o čistení a dezinfekcii) sa musia zväziť a zaviesť vo všetkých prostrediach, kde možno očakávať zhromaždenia ľudí⁽³⁾. Tieto opatrenia na prevenciu a kontrolu infekcií zahŕňajú:

⁽²⁾ Bourouiba L. *Turbulent Gas Clouds and Respiratory Pathogen Emissions: Potential Implications for Reducing Transmission of COVID-19* (Turbulentné oblaky plynu a respiračné patogénne emisie: Potenciálny vplyv na zníženie prenosu COVID-19). *Jama*. 26. marca 2020.

⁽³⁾ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb. *Infection prevention and control in the household management of people with suspected or confirmed coronavirus disease (COVID-19)* [Predchádzanie infekciám a kontrola v domácnostiach u ľudí s predpokladaným alebo potvrdeným ochorením spôsobeným koronavírusom (COVID-19) (internet)]. 31. marca 2020 [4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/Home-care-of-COVID-19-patients-2020-03-31.pdf>.

— *Respiračné pravidlá*

- Mali by sa dodržať prísne respiračné pravidlá: pri kýchaní alebo kašľaní by nos a ústa mali byť zakryté papierovou vreckovkou. Určité množstvo čistých papierových vreckoviek by malo byť k dispozícii na použitie.
- Papierové vreckovky by sa mali ihneď po použití zlikvidovať, v ideálnom prípade v kontajneroch na odpad s krytmi, a ruky by sa mali ihneď umyť/očistiť dodržaním správneho postupu.
- Ak papierové vreckovky nie sú k dispozícii, odporúča sa kašľať alebo kýchať do ohybu ruky.

— *Hygiena rúk*

- Hygiena rúk je nevyhnutným kontrolným opatrením na obmedzenie šírenia COVID-19.
- K dispozícii by mali byť ľahko dostupné zariadenia na umývanie rúk vybavené mydlom, jednorazovými papierovými utierkami alebo automatickými sušičkami rúk, ako aj prostriedkami na čistenie rúk (s obsahom najmenej 70 % alkoholu).
- V jednotlivých priestoroch každého turistického zariadenia (napr. pri vstupe, na toaletách, pri pokladni atď.) by malo byť k dispozícii značenie (infografiky) s objasnením významu hygieny rúk a vysvetlením, ako vykonávať účinnú hygienu rúk.
- Hygiena rúk by sa mala vykonávať často.

— *Používanie rúšok*

- Za prostriedok kontroly zdroja (t. j. na zabránenie šíreniu kvapôčkovej infekcie infikovanými osobami s príznakmi alebo bez nich) možno považovať používanie lekárskeho alebo improvizovaných rúšok zamestnancami a hosťami v zariadeniach cestovného ruchu ⁽⁴⁾.
- Používanie rúšok by sa malo považovať len za doplnkové opatrenie, ktoré nenahrádza hlavné preventívne opatrenia.
- Správne používanie rúšok je dôležité. Rúško by malo úplne pokryť tvár od koreňa nosa smerom nadol až po bradu.
- Mali by byť k dispozícii informácie o správnom používaní rúšok, pričom by sa mal zdôrazniť význam čistenia rúk mydlom a vodou alebo prostriedkami na čistenie rúk na báze alkoholu pred nasadením rúška a po jeho zložení.
- V spoločných zariadeniach sú akceptovateľné lekárske a improvizované rúška, pričom sa zohľadňujú otázky dostupnosti a zabezpečuje sa, aby sa lekárske rúška prioritne používali v zdravotníckych zariadeniach.
- Používanie respirátorov s filtrovacou lícnicovou časťou (FFP) sa v spoločných zariadeniach neodporúča, pretože sa musia prioritne používať v zdravotníckych zariadeniach.

— *Vetranie*

- Nedostatočné vetranie vnútorných priestorov súvisí so zvýšeným prenosom infekcií dýchacích ciest ⁽⁵⁾. Predpokladá sa, že COVID-19 sa primárne prenáša kvapôčkovou infekciou. Úloha aerosólov, ktoré vo vzduchu pretrvávajú dlhšie, pri prenose COVID-19 zostáva nejasná, a preto úloha, ktorú možno vetraniu prisúdiť pri prevencii prenosu COVID-19, nie je presne vymedzená. Mnohé prípady prenosu COVID-19 však boli spojené

⁽⁴⁾ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb. *Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks.* (Používanie rúšok v spoločnosti. Zníženie prenosu COVID-19 z potenciálne asymptomatických alebo predsymptomatických osôb prostredníctvom používania rúšok) (internet). 8. apríla 2020. [4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>.

⁽⁵⁾ Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P. *Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital* (Vetrание izieb a riziko prenosu infekcie vzduchom v troch zariadeniach zdravotnej starostlivosti vo veľkej univerzitnej nemocnici). *Am J Infect Control* (Kontrola infekcií). December 2011; 39(10):866-72.

s prítomnosťou v uzavretých priestoroch ⁽⁶⁾. Zvýšením počtu výmen vzduchu za hodinu a prísunom vonkajšieho vzduchu v čo najväčšom rozsahu sa pravdepodobne zníži akékoľvek potenciálne riziko aerosólového prenosu, a to možno dosiahnuť prirodzeným alebo mechanickým vetraním v závislosti od zariadenia ⁽⁷⁾.

— Ak sa používajú mechanické ventilačné systémy, je nevyhnutné vykonávať údržbu takýchto systémov umelej ventilácie, najmä pokiaľ ide o čistenie a výmenu filtrov, a to v súlade s pokynmi výrobcu.

— Čistenie a dezinfekcia

— V kontexte pandémie COVID-19 je dôležité riadne čistenie a dezinfekcia ⁽⁸⁾.

— Často chytané povrchy by sa mali čistiť čo najčastejšie (aspoň raz denne, a podľa možnosti častejšie). Príkladmi týchto povrchov sú: kľučky a iné mechanizmy otvárania dverí, stoličky a opierky kresiel, vrchné dosky stolov, vypínače svetiel, zábradlia, vodovodné kohútiky, gombíky vo výťahoch atď.

— Prežitie vírusu na povrchoch závisí od povrchového materiálu, pričom sa uvádza, že najkratšia doba prežitia je v prípade medi ⁽⁹⁾.

— Po odubytovaní hostí sa odporúča dôkladné čistenie štandardným čistiacim prostriedkom a zvýšené vetranie izieb najmenej jednu hodinu.

— Štandardné čistiace prostriedky sú na bežné čistenie dostatočné.

— Čistiace vybavenie by sa na konci každého čistenia malo riadne vyčistiť.

— Po čistení by sa mala vykonať hygiena rúk.

— Dodržiavať štandardné postupy nakladania s odpadom. Odpadový materiál vyprodukovaný počas čistenia by sa mal umiestniť do netriedeného odpadu.

— Dodržiavať štandardné postupy pre pranie posteľnej bielizne, uterákov a obrusov.

⁽⁶⁾ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb. Using face masks in the community. Reducing COVID-19 transmission from potentially asymptomatic or pre-symptomatic people through the use of face masks. (Používanie rúšok v spoločnosti. Zníženie prenosu COVID-19 z potenciálne asymptomatických alebo predsymptomatických osôb prostredníctvom používania rúšok) (internet). 8. apríla 2020. [4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: <https://www.ecdc.europa.eu/sites/default/files/documents/COVID-19-use-face-masks-community.pdf>.

Knibbs LD, Morawska L, Bell SC, Grzybowski P. Room ventilation and the risk of airborne infection transmission in 3 health care settings within a large teaching hospital (Vetranie izieb a riziko prenosu infekcie vzduchom v troch zariadeniach zdravotnej starostlivosti vo veľkej univerzitnej nemocnici). Am J Infect Control (Kontrola infekcií). December 2011; 39(10):866-72.

Lu J, Gu J, Li K, Xu C, Su W, Lai Z, et al. COVID-19 Outbreak Associated with Air Conditioning in Restaurant, Guangzhou, China, 2020 (Pandémia COVID-19 v súvislosti s klimatizáciou v reštaurácii, Kuang-čou, Čína, 2020). Emerg Infect Dis. 2. apríla 2020; 26(7).

⁽⁷⁾ Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings (Prirodzené vetranie na účely kontroly infekcií v zariadeniach zdravotnej starostlivosti) (internet). 2009 [aktualizované 4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1.

Federácia európskeho odvetvia vykurovania (Federation of European Heating) VaACA. How to operate and use building services in order to prevent the spread of the coronavirus disease (COVID-19) virus (SARS-CoV-2) in workplaces (Ako prevádzkovať a využívať technický systém budovy s cieľom zabrániť šíreniu ochorenia koronavírusu (COVID-19) (SARS-Co-2) na pracoviskách (internet). [aktualizované 17. marca 2020; citované 4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: https://www.rehva.eu/fileadmin/user_upload/REHVA_covid_guidance_document_2020-03-17_final.pdf.

⁽⁸⁾ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC). Disinfection of environments in healthcare and nonhealthcare settings potentially contaminated with SARS-CoV-2 (Dezinfekcia prostredia v zariadeniach zdravotnej starostlivosti a v iných zariadeniach, ktoré sú potenciálne kontaminované SARS-Co-2). Štokholm: ECDC; 2020 [26. apríla 2020]. K dispozícii na webovom sídle: <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/disinfection-environments-covid-19#no-link>.

⁽⁹⁾ Svetová zdravotnícka organizácia (WHO), Natural Ventilation for Infection Control in Health-Care Settings (Prirodzené vetranie na účely kontroly infekcií v zariadeniach zdravotnej starostlivosti) (internet). 2009 [aktualizované 4. mája 2020]. K dispozícii na webovom sídle: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44167/9789241547857_eng.pdf?sequence=1.

Ak je podozrenie, že osoba je infikovaná vírusom COVID-19: testovanie, vyhľadávanie kontaktov, izolácia a karanténa

V prípade, že je u hostí alebo zamestnancov počas práce podozrenie na infekciu COVID-19, zariadenie by malo aktivovať svoj miestny akčný plán ⁽¹⁰⁾.

Osoba podozrivá z nakazenia COVID-19 by mala byť okamžite inštruovaná, aby nosila rúško a aby sa riadila respiračnými pravidlami a dodržiavala správnu hygienu rúk. Osoba podozrivá z nakazenia COVID-19 by mala byť oddelená od ostatných osôb aspoň o dva metre a podľa možnosti by mala mať vlastnú izbu na izoláciu s vlastnou kúpeľňou.

Osoba podozrivá z nakazenia COVID-19 by sa mala v súlade s právnymi predpismi EÚ o ochrane údajov oznámiť miestnym lekárskeym službám, ktoré poskytnú poradenstvo v súvislosti s testovaním a ďalším riadením a premiestnením takejto osoby na miesto, na ktorom jej bude poskytnutá starostlivosť (napr. nemocnica), ak sa to považuje za potrebné a v súlade s miestnymi spôsobmi lekárskej starostlivosti.

Ak je osoba podozrivá z nakazenia COVID-19 považovaná za pravdepodobný alebo potvrdený prípad miestne orgány verejného zdravotníctva budú o tom informované a poskytnú poradenstvo, pokiaľ ide o to, či by sa malo uskutočniť vyhľadávanie kontaktov. Vyhľadávanie kontaktov sa začne vo všeobecnosti okamžite po oznámení zisteného pravdepodobného alebo potvrdeného prípadu a zvyčajne je zodpovednosťou miestnych orgánov verejného zdravotníctva. Od turistických zariadení sa bude požadovať, aby spolupracovali a poskytli všetky potrebné informácie týkajúce sa ostatných hostí alebo zamestnancov, ktorí mohli byť v kontakte s prípadom v zariadení, a to v období od dvoch dní pred objavením sa prvých príznakov a až do 14 dní potom.

Zamestnanci, u ktorých sa objavia príznaky, by mali byť v domácej izolácii a mali by vyhľadať lekársku pomoc.

V prípade, že existuje podozrenie na COVID-19 alebo jeho potvrdený prípad vo vnútornom priestore, tento priestor by sa mal najskôr najmenej jednu hodinu dobre vetrať a potom dôkladne očistiť s neutrálnym čistiacim prostriedkom, a následne by sa mala vykonať dekontaminácia povrchov pomocou dezinfekčného prostriedku účinného proti vírusom. Alternatívne sa na dekontamináciu po čistení s neutrálnym detergentom môže použiť 0,05 – 0,1 % chlórnan sodný alebo výrobky na báze etanolu (aspoň 70 %). Všetky potenciálne kontaminované textilie (napr. uteráky, posteľná bielizeň, záclony, obrusy atď.) by sa mali vyprať v pracom cykle s vysokou teplotou vody (90 °C) s použitím bežného pracieho čistiacieho prostriedku. Ak kvôli vlastnostiam materiálu prací cyklus s vysokou teplotou vody nemožno použiť, do prania sa musí pridať bielicidlo alebo iné pracie prostriedky na dekontamináciu textílií.

Špecifické odporúčania pre hotely

S cieľom minimalizovať pravdepodobnosť prenosu COVID-19 sa odporúčajú tieto opatrenia:

1. Správa/riadenie

- a) Po konzultácii s miestnymi orgánmi verejného zdravotníctva vypracovať plán pripravenosti týkajúci sa opatrení na prevenciu a kontrolu infekcií v súvislosti s COVID-19.
- b) Pozorne sledovať odporúčania orgánov verejného zdravotníctva s cieľom zabezpečiť informovanosť o súčasnej situácii a posúdenie rizika infekcie pre zamestnancov a hostí.
- c) Zabezpečiť školenia zamestnancov o postupoch týkajúcich sa všetkých príslušných aspektov prevencie a kontroly infekcií vrátane riadenia prípadov podozrivých z ochorenia COVID-19, dezinfekcie a čistenia a správneho používania rúšok.
- d) V každom čase obmedziť počet hostí v spoločných priestoroch, aby sa zaručilo obmedzenie fyzického kontaktu v súlade s usmernením týkajúcim sa obmedzenia fyzického kontaktu a zhromaždení s veľmi veľkým počtom ľudí. Zabezpečiť, aby povolený počet hostí bol v súlade s miestnym odporúčaním v oblasti verejného zdravia pre zhromaždenia.
- e) Zabezpečiť dostupnosť informačného materiálu pre hostí o príznakoch COVID-19, pokynoch v prípade choroby a miestnych postupoch, návod na hygienu rúk a správne používanie rúšok.

⁽¹⁰⁾ Európske centrum pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC). Contact tracing: *Public health management of persons, including healthcare workers, having had contact with COVID-19 cases in the European Union - second update* (Vyhľadávanie kontaktov: Riadenie verejného zdravia osôb vrátane zdravotníckych pracovníkov, ktoré sa dostali do kontaktu s osobami infikovanými COVID-19 v Európskej únii – druhá aktualizácia); Štokholm: ECDC; [27. apríla 2020]. K dispozícii na webovom sídle: <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-contact-tracing-public-health-management>.

- f) Používať značenie (napr. oznámenia na stenách vo verejných priestoroch a v izbách) s cieľom informovať hostí o postupoch, ktorými sa minimalizuje kontakt medzi nimi a zamestnancami.
 - g) Zvážiť zrušenie aktivít v uzavretých priestoroch, pri ktorých obmedzenie fyzického kontaktu nemožno zaručiť, a najmä ak je možné, aby sa takéto aktivity vykonávali vonku.
2. *Služby recepcie a concierge*
- a) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu.
 - b) Zvážiť riešenia, ako je samostatné alebo online ubytovanie a odubytovanie sa s cieľom minimalizovať kontakt medzi hosťami a zamestnancami. Ak sa pri samostatnom ubytovaní používa dotyková obrazovka alebo klávesnica, zabezpečiť, aby sa v záujme minimalizovania rizika prenosu takéto zariadenia pravidelne čistili.
 - c) Zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu medzi recepčným a ďalšími zamestnancami a hosťami, v ideálnom prípade použitím sklenených alebo plastových priehrad.
 - d) Zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu medzi hosťami, napr. používaním označení na podlahe.
3. *Reštaurácie, jedálne a bary*
- a) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu a značenie na vstupe pripomínajúce vykonávanie hygieny rúk.
 - b) Strava by sa podľa možnosti namiesto samoobslužného vybavenia v bufete mala zákazníkom servírovať. Ak servírovanie jedla pri stole nie je možné, mali by sa sprísniť hygienické opatrenia a hosťom by sa malo pripomenúť, aby pri vstupe do reštaurácie a k bufetovému stolu a po obslúžení sa pri bufetovom stole použili prostriedok na dezinfekciu rúk.
 - c) Ak sa používa samoobslužný bufet, zabezpečiť, aby sa pri ňom dodržiavalo obmedzenie fyzického kontaktu.
 - d) V každom čase obmedziť počet hostí prítomných v zariadení, aby sa zabezpečilo obmedzenie fyzického kontaktu.
 - e) Predchádzať vytváraniu radov, alebo ak to nie je možné, zabezpečiť v rade obmedzenie fyzického kontaktu, napr. používaním označení na podlahe.
 - f) Zabezpečiť fyzickú vzdialenosť dvoch metrov medzi stolmi.
 - g) Zabezpečiť dostatočné vetranie v súlade s usmerneniami pre vetranie reštaurácií, a to pokiaľ ide o počet vetraní za hodinu a prívod vonkajšieho vzduchu za hodinu.
 - h) Zabezpečiť, aby sa filtre na klimatizáciu pravidelne čistili podľa pokynov výrobcu.
 - i) Keď sa klimatizovaný vzduch používa na vetranie, čo najviac minimalizovať recirkuláciu.
 - j) Zabezpečiť pravidelné čistenie často chytaných povrchov so štandardným čistiacim prostriedkom.
4. *Posilňovne*
- a) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu.
 - b) Zabezpečiť čistenie vybavenia, a najmä chytaných povrchov (ako sú držadlá) po použití každým hosťom poskytnutím vhodného čistiaceho vybavenia.
 - c) Zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu hostí.
 - d) Obmedziť vstup na zaručenie obmedzenia fyzického kontaktu.
 - e) Malo by sa zabrániť využívaniu šatní a hostia by mali byť nabádaní k tomu, aby sa prezliekli vo svojej izbe.
5. *Kúpele a vnútorné bazény*
- a) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu a prístup k zariadeniam na umývanie rúk.
 - b) Vzhľadom na to, že fyzickému kontaktu sa počas kúpeľných ošetrovaní nedá zabrániť a obmedzenie fyzického kontaktu medzi osobou vykonávajúcou liečbu a hosťom sa nemôže uplatniť, malo by sa odporučiť, aby osoba poskytujúca ošetrovanie, ako aj hosť používali rúško.

- c) Pred každým ošetrením a po ňom sa odporúča použiť prostriedok na dezinfekciu rúk alebo umyť si ruky.
 - d) Zabezpečiť pravidelnú údržbu a celkové čistenie týchto zariadení.
6. *Vonkajšie zariadenia (vonkajšie plavecké bazény, pláže, ihriská)*
- a) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu a prístup k zariadeniam na umývanie rúk.
 - b) Zabezpečiť obmedzenie fyzickej vzdialenosti dvoch metrov medzi stolmi, plážovými ležadlami, hosťami počas rôznych aktivít a v bazéne.
 - c) Hostia ubytovaní v rovnakej izbe môžu sedieť pri rovnakom stole, používať tie isté plážové ležadlá atď.
 - d) Zabezpečiť pravidelnú údržbu a celkové čistenie týchto zariadení.
7. *Detské rekreačné zóny vo vnútorných priestoroch (napr. hotelové detské jasle)*
- a) Keďže nemožno zabrániť fyzickému kontaktu a nemožno uplatniť obmedzenie fyzického kontaktu, malo by sa zvážiť, či by takéto zariadenia mali zostať otvorené.
- Ak tieto zariadenia zostanú otvorené:
- b) Malo by sa zvážiť používanie rúšok zo strany zamestnancov, ktorí sa starajú o deti.
 - c) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk na báze alkoholu a prístup k zariadeniam na umývanie rúk.
 - d) Obmedziť počet detí, ktoré v danom čase takéto priestory navštevujú.
 - e) Zabezpečiť pravidelné čistenie často chytaných povrchov, hračiek a vybavenia štandardným čistiacim prostriedkom.
8. *Konferenčné a zasadacie miestnosti*
- a) Organizátori konferencií a zasadnutí by sa mali riadiť miestnymi usmerneniami týkajúcimi sa povoleného počtu účastníkov.
 - b) Zabezpečiť dostupnosť prostriedkov na dezinfekciu rúk a prístupu k zariadeniam na umývanie rúk.
 - c) Zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu medzi účastníkmi v súlade s usmerneniami Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC).
9. *Toalety*
- a) Zabezpečiť nepretržitú dostupnosť mydla a vody, jednorazových papierových utierok alebo automatických sušičiek rúk.
10. *Výťahy*
- a) V záujme zabezpečenia obmedzenia fyzického kontaktu sa odporúča čo najviac odrádzať osoby od používania výťahu s osobami, s ktorými nie sú ubytované v rovnakej izbe. Výťahy by mali byť prednostne určené pre osoby s telesným postihnutím a osoby s batožinou.
 - b) Podporovať používanie schodov, ak je to možné a praktické (napr. v nízkych budovách).
 - c) Zabezpečiť pravidelné čistenie často chytaných povrchov (panely s gombíkmi vo výťahoch a zábradlia).
 - d) Zabezpečiť riadne vetranie výťahu podľa pokynov výrobcu a stavebných predpisov.
11. *Zraniteľní hostia*
- a) Zraniteľní hostia by mali byť odrádzaní od účasti na aktivitách, pri ktorých nie je po celý čas možné zabezpečiť obmedzenie fyzického kontaktu, a najmä keď sa takéto aktivity uskutočňujú v uzavretých priestoroch, a mali by dôsledne uplatňovať obmedzenie fyzického kontaktu a hygienu rúk. Ako ďalšia možnosť ochrany zraniteľných hostí by sa malo zvážiť servírovanie stravy v ich izbe.
12. *Podujatia na mieste*
- a) Zvážiť zrušenie podujatí s veľkým počtom účastníkov (napr. koncertov) a vždy pozorne dodržiavať vnútroštátne a miestne odporúčania v oblasti verejného zdravia, pokiaľ ide o maximálne povolený počet účastníkov.

Dokumenty s doplňujúcimi informáciami

1. *Infection prevention and control during health care when COVID-19 is suspected: interim guidance* (Prevencia a kontrola infekcií počas zdravotnej starostlivosti, ak existuje podozrenie na COVID-19: predbežné usmernenie). Ženeva: Svetová zdravotnícka organizácia; 2020
[https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-\(ncov\)-infection-is-suspected-20200125](https://www.who.int/publications-detail/infection-prevention-and-control-during-health-care-when-novel-coronavirus-(ncov)-infection-is-suspected-20200125).
 2. *Water, sanitation, hygiene and waste management for COVID-19: interim guidance* (Voda, sanitácia, hygiena a nakladanie s odpadom pre COVID-19: predbežné usmernenie). <https://www.who.int/publications-detail/water-sanitation-hygiene-and-waste-management-for-covid-19>.
 3. *Global surveillance for COVID-19 caused by human infection with COVID-19 virus: interim guidance* (Celosvetový dohľad nad ochorením COVID-19 spôsobeným infekciou vírusom COVID-19 u ľudí: predbežné usmernenie). Ženeva: Svetová zdravotnícka organizácia; 2020 <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/technical-guidance/surveillance-and-case-definitions>.
 4. *Considerations for quarantine of individuals in the context of containment for coronavirus disease (COVID-19): interim guidance* [Aspekty karantény jednotlivcov na zabránenie šírenia ochorenia spôsobeného koronavírusom (COVID-19): predbežné usmernenie]. Ženeva: Svetová zdravotnícka organizácia; 2020 [https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-\(covid-19\)](https://www.who.int/publications-detail/considerations-for-quarantine-of-individuals-in-the-context-of-containment-for-coronavirus-disease-(covid-19)).
-